

Grootschalige aantastingen als ruilverkavelingen, aanleg van autowegen, ontgrindingen en dergelijke zouden een onherroepelijke verdwijning veroorzaken. Een dergelijke prijs achten wij te hoog, temeer, omdat steeds

duidelijker wordt, dat dergelijke ingrepen slechts het bankroet van onze maatschappij dichterbij brengen. Zeker de laatste jaren blijkt steeds meer, dat wij de direkte omgeving zeer zorgvuldig moeten behandelen willen we

niet ons eigen voortbestaan in de waagschaal stellen.

Uiteindelijk zal het kleinschalig gebruik de grootste bestaanszekerheid bieden, niet alleen voor de mens maar ook voor vele planten- en diersoorten.

Een leven in dienst van natuureducatie: J.A. Nijkamp 1905 - 1982

Op 12 november 1982 is J.A. Nijkamp in zijn geboortestad 's Gravenhage overleden. Hij was een alom bekende figuur in de wereld van de Nederlandse natuurliefhebbers. Aanvankelijk werkte hij als leraar biologie, later ook als directeur, aan een kweekschool voor onderwijzers. In 1948 werd hij benoemd tot directeur van de gemeentelijke school- en kindertuinen in Den Haag. Deze kwamen onder zijn leiding tot onstuimige groei en bloei. Hij stichtte er de eerste educatieve kinderboerderij en introduceerde het eerste officiële natuurpad. Dat was in het duingebied Meyendel. Zijn werklust was enorm. Ontelbaar is het aantal cursussen dat hij heeft ge-

geven en lezingen die hij heeft gehouden, overal in het land en allemaal in zijn vrije tijd. Hij schreef een tiental grotere en kleinere boeken en zeer vele artikelen. Hij benaderde de natuureducatie vanuit de pedagogiek, die hij had bestudeerd naast de biologie. Bekend is van hem dat hij als directeur de heide ging wieden in de landschappentuin in het Haagse Zuiderpark op zondagochtend! Dat werk moest met de hand gebeuren en zo iets kon je niet van een tuinman eisen!

De schooltuinen en leslokalen stonden altijd gastvrij open voor belangstellenden. Zo konden ook tal van Limburgse onderwijskrachten kennis maken met de bijzonder boeiende manier waarop

Haagse schoolkinderen levende biologielessen krijgen. Vaak namen ook Limburgers deel aan de biologische werkkampen voor het onderwijs, georganiseerd door de KNNV, en jarenlang geleid door Nijkamp. Een nog groter aantal Limburgse onderwijzers kennen het blad van zijn dienst, *De Natuur van de Maand*. De meeste zijn door Nijkamp zelf geschreven en door zijn vrouw of zijn jongste dochter geïllustreerd.

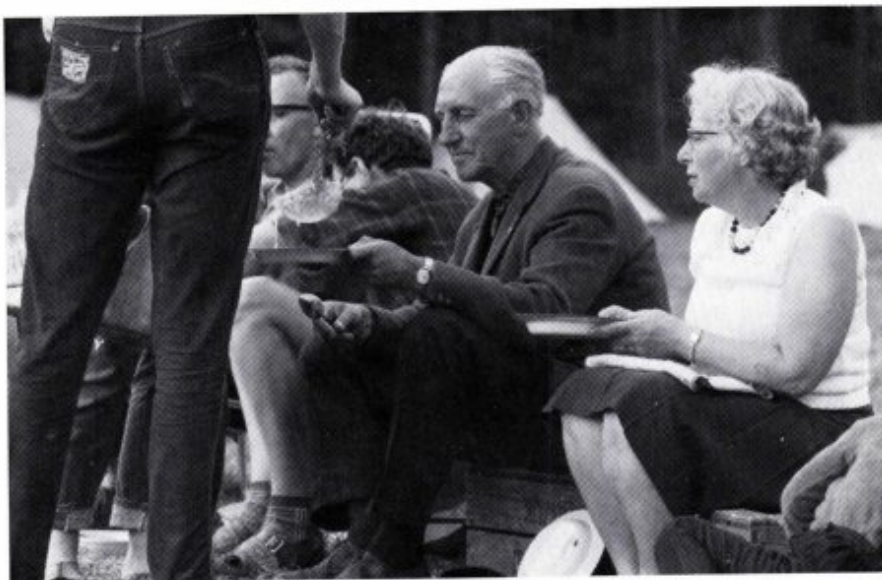
Tallose IVN-gidsen zijn door Nijkamp opgeleid of geëxamineerd.

Lange tijd was hij ook voorzitter van het hoofdbestuur van de KNNV en van het IVN.

Sinds 1946 was hij lid van ons Genootschap. In het jubileumnummer van 1960 staat een bijdrage van zijn hand, getiteld: *Men vindt Limburg zelfs in het Haagse Zuiderpark*.

In Maastricht zijn nog meer sporen van Nijkamp te vinden. Naar zijn voorbeeld werd in 1956 aan het Natuurhistorisch Museum gestart met een meer educatief gerichte benadering van de jeugd door de benoeming van een "contact-bioloog". Deze werd mogelijk door een subsidie van CRM. En het was beslist geen toeval dat Nijkamp in die tijd voorzitter was van de Commissie voor Natuurbeschermingseducatie van datzelfde CRM waar de subsidie vandaan kwam!

Laten wij zijn nagedachtenis in ere houden door ons werk voor natuurbeheer en natuurbehoud in zijn geest voort te zetten.

De heer Nijkamp samen met zijn vrouw tijdens een maaltijd, in een Biologisch Werkkamp voor het Onderwijs.

Piet van Nieuwenhoven